

Bài 23. LÀM ĐẤT GIEO ƯƠM CÂY RỪNG (1 tiết)

I. MỤC TIÊU BÀI HỌC

Sau bài này, GV phải làm cho HS :

- 1.** Hiểu được các điều kiện khi lập vườn gieo ươm.
- 2.** Hiểu được các công việc cơ bản trong quy trình làm đất hoang (dọn và làm đất tơi xốp).
- 3.** Hiểu được cách tạo nền đất để gieo ươm cây.

II. NHỮNG ĐIỀU CẦN LƯU Ý

1. Gợi ý phân bố bài giảng

Bài học có 2 phần, trong đó trọng tâm phân bố đều trong các phần.

I. Lập vườn gieo ươm cây rừng

II. Làm đất gieo ươm cây rừng

2. Một số kiến thức bổ sung

2.1. Các loại vườn ươm

Dựa vào quy mô sản xuất, có thể chia thành các loại vườn ươm sau :

a) *Vườn ươm loại nhỏ* : diện tích dưới 3 ha, sản xuất dưới 1 triệu cây giống trong 1 năm.

b) *Vườn ươm loại trung bình* : diện tích từ 3 – 20 ha, sản xuất từ 1 – 5 triệu cây giống trong 1 năm.

c) *Vườn ươm loại lớn* : diện tích trên 20 ha, sản xuất trên 5 triệu cây giống trong 1 năm.

2.2. Khử độc và khử chua cho đất

Trong quá trình làm đất tối thiểu nên tiến hành tiêu độc và khử chua cho đất.

a) *Tiêu độc* : Trong sản xuất lâm nghiệp thường tiêu độc cho đất bằng thuốc Boóc đô – nồng độ 0,5%, Ben lát – nồng độ 1,15% với liều lượng là 1 lít/m². Thuốc Fomalin – nồng độ 0,5 – 0,7% với liều lượng là 2 – 3 lít/m². Sau khi khử độc đất, ít nhất 15 ngày mới được gieo hạt.

b) *Khử chua* : nếu đất quá chua thường bón vôi bột (bảng 1)

Bảng 1. Số lượng vôi cần bón ở các loại đất chua

Loại đất	Độ pH	Lượng vôi bón (tạ/ha)		
		Thành phần cơ giới nhẹ	Thành phần cơ giới trung bình	Thành phần cơ giới nặng
Rất chua	gần 4	20 – 25	30 – 35	35 – 40
Chua nhiều	4 – 5	10 – 20	10 – 30	20 – 35
Chua ít	5 – 5,5	5 – 10	7,5 – 10	10 – 20

III. GỢI Ý TIẾN TRÌNH TỔ CHỨC DẠY HỌC

1. Chuẩn bị bài giảng

1.1. Chuẩn bị nội dung

Tham khảo kĩ thuật làm đất ở phần Trồng trọt, xem nội dung kiến thức bổ sung, tìm hiểu kĩ thuật làm đất (trồng cây gỗ, cây cảnh, rau) trong thực tế sản xuất.

1.2. Chuẩn bị đồ dùng dạy học

Phóng to sơ đồ 5, hình 36 SGK và sưu tầm thêm tranh ảnh minh hoạ khác có liên quan để phục vụ bài giảng, một bầu đất có kích thước đúng quy định.

2. Các hoạt động dạy học

2.1. Hoạt động 1. Giới thiệu bài học

Đất lâm nghiệp thường có đặc điểm : khô cứng, nhiều cây cỏ hoang dại, chua và nhiều ổ sâu, bệnh... Do đó làm đất gieo ươm là khâu kĩ thuật rất quan trọng trong khâu tạo cây giống, làm đất gieo ươm bao gồm việc chọn đất, xử lí thực vật hoang dại, cày bừa làm nhỏ đất, khử chua và diệt ổ sâu, bệnh, tạo nền đất gieo ươm.

GV phân tích các mục tiêu của bài cho HS nắm được.

2.2. Hoạt động 2. Lập vườn gieo ươm cây rừng

a) Yêu cầu nơi đặt vườn gieo ươm

Nơi đặt vườn gieo ươm có ảnh hưởng trực tiếp tới tỉ lệ sống và sinh trưởng của cây giống, do đó lập vườn gieo ươm phải dựa vào một số yêu cầu nhất định.

GV nêu ra một số câu hỏi để HS trả lời, rồi từ đó đưa ra các yêu cầu đúng như đã ghi trong SGK.

Ví dụ :

Câu hỏi	Yêu cầu kĩ thuật
– Câu hỏi 1 : Vườn ươm đặt ở nơi đất sét có được không, tại sao ? Trả lời : Không được vì đất sét chặt bí, dễ bị đóng váng và ngập úng sau khi mưa, rễ cây con khó phát triển. – Câu hỏi 2 : v.v...	Nơi đặt vườn ươm phải là đất cát pha hay đất thịt nhẹ.

Sau đó GV hệ thống ngắn gọn lại 4 yêu cầu lập vườn ươm như SGK.

b) Phân chia đất vườn gieo ươm

– Dựa trên sơ đồ 5 SGK, GV giới thiệu các khu vực trong vườn gieo ươm. Tuỳ theo địa hình và yêu cầu sản xuất, việc phân chia đất vườn ươm phải thuận lợi cho việc đi lại và sản xuất.

– Vườn gieo ươm thường bị trâu, bò thả rông, thú hoang dã và con người gây tổn hại. Do đó xung quanh vườn gieo ươm thường trồng xen dày kín nhiều cây phân xanh, cây dứa dại... Cũng có thể đào hào rộng vừa chống trâu, bò, thú hoang phá hại, vừa chứa nước tưới, tiêu. Nếu có điều kiện thì kết hợp làm thêm hàng rào dây kẽm gai... (trả lời câu hỏi trong SGK).

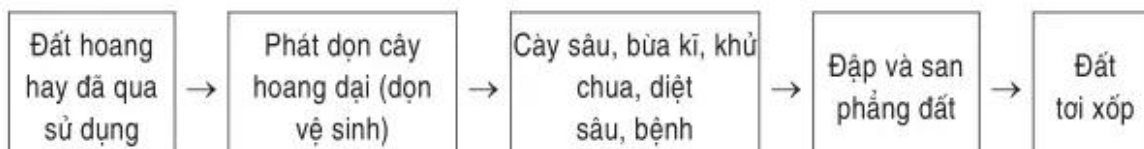
– Nếu còn thời gian, GV có thể giới thiệu sơ qua quy mô các loại vườn gieo ươm cây rừng.

2.3. Hoạt động 3. Dọn cây hoang dại và làm đất tối xốp

– Trước hết GV giới thiệu một số đặc điểm của đất lâm nghiệp : chủ yếu là đồi núi trọc hay đất hoang có cây hoang dại mọc rậm, nhiều ổ sâu, bệnh... Sau đó gợi ý cho HS nhắc lại cách làm đất tối xốp đã học ở phần Trồng trọt :

Đất cứng → cày, bừa → đập nhỏ và san phẳng đất → đất tối xốp.

– Do đặc điểm đất lâm nghiệp và vườn ươm mới thành lập ở nơi hoang hoá, các khâu kĩ thuật trong quy trình làm đất được bổ sung thêm là khâu dọn cây cỏ hoang dại, khử chua và diệt ổ sâu, bệnh. Quy trình làm đất được thể hiện như sau :

GV viết 2 quy trình làm đất trên bảng rồi hướng dẫn HS so sánh để tìm nguyên nhân của những điểm khác biệt. Cần lưu ý HS về an toàn lao động khi tiếp xúc với công cụ, hoá chất...

2.4. Hoạt động 4. Tạo nền đất gieo ươm cây rừng

Trong sản xuất lâm nghiệp thường có 2 cách tạo nền đất gieo ươm là : lên luống đất và đóng bầu đất.

– Dựa vào hình 36 SGK và kiến thức đã học ở phần Trồng trọt về kĩ thuật làm đất và quy trình lên luống đất. Sau đó GV mô tả kích thước luống đất và bầu đất, bón lót phân, cấu tạo của vỏ bầu và ruột bầu. Hướng dẫn HS trả lời một số câu hỏi để mở rộng kiến thức.

Ví dụ : Vỏ bầu còn có thể làm bằng nguyên liệu nào ? (Trả lời : có thể làm bằng lá chít, ống nứa, đất nhào trộn với rơm rạ đập thành vỏ bầu, ống nhựa...).

Gieo hạt trên bầu đất có ưu điểm gì so với gieo hạt trên luống ?

(Trả lời : phân bón và đất trong bầu không bị rửa trôi nên cây con luôn đủ thức ăn, đem bầu đất đi trồng không phải đánh cây nên bộ rễ không bị tổn thương, cây mầm có tỉ lệ sống và phát triển nhanh...).

2.5. Hoạt động 5. Tổng kết bài học

- GV gọi 1 – 2 HS đọc phần "Ghi nhớ".
- GV hệ thống và tóm tắt bài học. HS nhắc lại.
- Nhắc lại mục tiêu bài và đánh giá kết quả bài học
- Dặn dò HS trả lời các câu hỏi cuối bài.

- Dặn dò HS chuẩn bị bài 24 SGK, ôn lại bài 16. Gieo trồng cây nông nghiệp ở phần Trồng trọt. Tìm hiểu công việc gieo hạt trong sản xuất (thời vụ gieo hạt, xử lí hạt, bón phân, kĩ thuật gieo hạt...) và chăm sóc vườn gieo ươm.